

En europeisk migrationsagenda

Justitiedepartementet

2015-06-17

Dokumentbeteckning

KOM (2015) 240 slutlig

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén En europeisk migrationsagenda

Sammanfattning

Kommissionens meddelande om en europeisk migrationsagenda (Migrationsagendan) antogs den 13 maj 2015 och täcker stora delar av migrationsområdet. Meddelandet innehåller förslag till åtgärder på både kort, medellång och lång sikt. På kort sikt handlar det främst om livräddande insatser, kampen mot människosmuggling samt ökad ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna. På medellång sikt delas åtgärderna in i fyra delområden: irreguljär migration, gränsförvaltning, asylpolitik och reguljär migration. Migrationsagendan avslutas med ett antal åtgärder som kommissionen ser som långsiktiga mål för den gemensamma migrationspolitiken.

Migrationsagendan har en bred ansats vilket är av stor betydelse för det framtida arbetet inom migrationsområdet. Kommissionen fångar i sin text relevanta prioriteringar för EU:s arbete på området på kort, medellång och lång sikt, i synnerhet i de förslag som syftar till att öka unionens ansvar för att bereda skydd åt människor på flykt.

1.1 Ärendets bakgrund

Meddelandet om en europeisk migrationsagenda, som presenterades den 13 maj 2015, har sedan länge varit planerat från kommissionens sida som en uppföljning av ordförande Jean-Claude Junckers tidigt uttalade prioriteringar för mandatperioden. Med anledning av den senaste tidens utveckling med flertalet stora båtolyckor på Medelhavet tidigarelades antagandet av meddelandet och ett stort fokus i texten har därmed lagts på omedelbar hantering av krisläget. Migrationsagendan följer därför i många delar det uttalande som antogs av det extrainsatta Europeiska rådet i april 2015 och Europaparlamentets resolution samma månad. Hänvisningar görs även till Europeiska rådets slutsatser från juni 2014, dvs. de strategiska riktlinjerna som följde efter Stockholmsprogrammet.

1.2 Förslagets innehåll

Migrationsagendan täcker stora delar av migrationsområdet, men ett tydligt fokus har lagts på de mer omedelbara krishanterande åtgärderna. Meddelandet innehåller en strategi för åtgärder på både kort, medellång och lång sikt.

Åtgärderna på *kort sikt* rör framför allt de livräddande insatserna på Medelhavet genom en förstärkning av de befintliga EU-operationerna Triton och Poseidon. De kortsiktiga åtgärderna inbegriper även arbetet mot människosmuggling. Kommissionen betonar vidare vikten av solidaritet mellan medlemsstaterna och refererar till två separata förslag om dels en tillfällig mekanism för intern omfördelning av asylsökande, dels ett europeiskt vidarebosättningsprojekt.

Vidarebosättningsförslaget är en rekommendation från kommissionen till EU:s medlemsstater att gemensamt upplåta 20 000 platser för vidarebosättning i EU av personer som har behov av internationellt skydd. Personerna ska fördelas mellan staterna enligt en fördelningsnyckel. Nyckeln viktas folkmängd, BNP, antal asylsökande och vidarebosatta samt arbetslöshetsnivån i landet. Förslaget om intern omfördelning avser ett rådsbeslut som aktiverar en tillfällig mekanism för omfördelning av asylsökande. Fördelningen ska ske enligt samma nyckel som föreslås till vidarebosättningsprojektet.

Åtgärderna på *medellång sikt* är huvudstommen i Migrationsagendan och består av fyra pelare uppdelade på områdena irreguljär migration, gränsförvaltning, asylopolitik och reguljär migration. Inom området för irreguljär migration nämns vikten av att minska incitamenten för densamma, bland annat genom att hantera grundorsakerna till att människor flyr eller tvingas migrera. Kopplingen till utvecklingspolitiken utgör en del av denna

pelare liksom arbetet mot människosmuggling och en effektivisering av återvändandesystemet.

2014/15:FPM36

Inom området för gränsförvaltning betonar kommissionen både vikten av att rädda liv samt kontroll av de yttre gränserna genom de samordnade gränskontrolloperationerna.

Det tredje området rör asylpolitiken och där läggs fokus på att Europa är en kontinent som erbjuder skydd åt behövande. För att i högre utsträckning förverkliga detta avser kommissionen öka sin kontroll av att medlemsstaterna följer den gemensamma lagstiftningen. Vidare betonar kommissionen vikten av en ökad ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna.

Det fjärde och sista området av åtgärderna på medellång sikt rör politiken för den reguljära migrationen. Här betonar kommissionen behovet av att attrahera kompetens till EU samt vikten av ett ökat samarbete med näringsliv och arbetsmarknadens parter för att maximera migrationens fördelar. Inom detta delområde återfinns även ambitionen att modernisera den gemensamma viseringspolitiken samt att förbättra integrationen. Kommissionen betonar även vikten av ökat fokus på kopplingen mellan migrations- och utvecklingspolitik.

Migrationsagendan avslutas med att kort redogöra för några idéer kring åtgärder på *lång sikt*. Bland dessa förslag finns en i princip total harmonisering av asyllagstiftningen, en gemensam europeisk gränskontroll samt inrättandet av en kompetenspool med potentiella arbetskraftsinvandrare.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Kommissionens meddelande bedöms inte ha några direkta effekter på gällande svenska regler. Eventuella framtida förslag som presenteras för att genomföra de politiska målen i agendan får utredas i särskild ordning.

1.4 Budgetära konsekvenser / konsekvensanalys

Kommissionens meddelande bedöms inte innebära några direkta konsekvenser, varken för statsbudgeten eller Europeiska unionens budget, men åtgärderna kan på sikt komma att kräva finansiering. Förslag till ändringsbudget har redan lämnats av kommissionen gällande delar av agendan. Eventuella framtida förslag som presenteras för att genomföra de politiska målen i agendan får utredas i särskild ordning.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande.

Migrationsagendan har en bred ansats vilket är av stor betydelse för det framtida arbetet inom migrationsområdet. Kommissionen fångar i sin text relevanta prioriteringar för EU:s arbete på området på kort, medellång och lång sikt, i synnerhet i de förslag som syftar till att öka unionens ansvar för att bereda skydd åt människor på flykt.

Migrationsagendan återspeglar i stora delar regeringens ambitioner på migrationsområdet med utgångspunkten att asylrätten ska värnas och respekteras samt att migration och människors rörlighet mellan länder innebär positiva effekter med tillväxt, handel, utveckling och kulturellt utbyte.

När det gäller den aktuella situationen på Medelhavet, är den enskilda åtgärd som är mest prioriterad på både kort och medellång sikt, de livräddande insatserna.

En annan prioriterad fråga för regeringen är den interna EU-solidariteten och att den gemensamma migrationspolitiken bör utvecklas på ett sätt som innebär en jämnare fördelning av asylsökande inom EU, genom att alla länder tar sitt ansvar och därmed ger skydd åt människor som är i behov därav.

Ansvarstagandet omfattar dels konkret aktivitet från medlemsstaternas sida genom t.ex. deltagande i UNHCR:s vidarebosättningsarbete, dels efterlevnad av det gemensamma regelverket på asylområdet.

Regeringen hade gärna sett att kommissionen indikerat i Migrationsagendan att den har för avsikt att utreda frågan om realistiska alternativ för fler lagliga vägar för att söka asyl inom EU. En väg som nämnts är humanitära viseringar.

Det är även viktigt att öka samarbetet med både ursprungsländer och transitländer för att skapa institutionell kapacitet att hantera migration. Dessutom krävs givetvis åtgärder i ursprungsländerna för att motverka orsaker till att människor flyr eller tvingas migrera, såsom att främja hållbar utveckling, respekt för mänskliga rättigheter och gott samhällsstyre.

Regeringen delar även kommissionens bedömning att migration, vid sidan av andra åtgärder, kan bidra till att möta en ökande efterfrågan på kompetens. Det är bra att EU arbetar för att öka unionens attraktionskraft för arbetstagare. När det gäller arbetskraftsinvandring är det även viktigt att förhindra att personer som kommer till EU utnyttjas.

När det gäller förslagen på lång sikt är det angeläget att understryka vikten av en ökad harmonisering mot en gemensam europeisk asylpolitik i syfte att uppnå ett likvärdigt skydd inom hela EU genom högt ställda krav på asylförfarandet. Det är samtidigt viktigt att enskilda medlemsstater får ha en i förhållande till den asylsökande mer generös inställning än den som EU som helhet har.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

2014/15:FPM36

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända för närvarande.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte tillämpligt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte tillämpligt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Med utgångspunkt i kommissionens meddelande väntas rådet för rättsliga och inrikes frågor hålla en första diskussion vid mötet i juni. Vidare förväntas rådet för rättsliga och inrikes frågor anta rådsslutser om Migrationsagendan vid mötet i oktober.